

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

556. Cùm regula utatur verbis omnino universalibus, an ergo nulla ab hac reservatione excipiantur beneficia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

quoscunque alios initis, & per eos, qui illa acceptare & observare debebant, acceptatis & observatis, quæ lachere non intendit, comprehensorum) quomodolibet spectantia, dum ea extra Curiam aliter, quam per resignationem vacare contigerit in mensibus Januario, Febuario, Aprili, Majo, Julio, Augusto, Octobri, Novembri, volens in supplicationibus seu concessionibus gratiarum, quæ de dictis beneficiis tunc vacantibus etiam motu proprio fient, de mense, in quo vacaverint dispositivè mentionem fieri, adeoque gratias nullas esse. Hæc verba sunt regulæ non nihil majoris claritatis gratiâ, ut visum, transposita.

2. In altera hujus prioris partis parte derogat contrariis nimirum consuetudinibus, etiam immemorialibus optandi majores & pinguiores præbendas, nec non privilegiis in limine erectionis concessis, & indultis Apostolicis disponendi circa hujusmodi beneficia, quibuscunque demum dignitatis, status, ordinis Personis & Collegiis, & sub quibuscunque clausulis, fortissimis etiam, concessa ea fuerint.

3. In secundæ principalis partis priorè parte conceditur Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis residentibus apud suas Ecclesias alternativa in 6. mensibus, nimirum Febuario, Aprili &c. conferendi beneficia quæcumque cum cura & sine cura, regularia, & secularia, modò vacant extra Curiam, sintque Episcopi, Archi-Episcopi &c. Residentes, & beneficia aliâs spectent ad illorum duntaxat collationem, citra aliorum dispositionem, præsentationem, electionem, & non sint aliâs dispositioni Apostolicæ reservata, vel affecta.

4. In posteriore verò hujus secundæ partis parte intentat iis poenam, nimirum privationem dicti beneficii, & nullitatem collationum, aliarumque dispositionum de prætextu dicti beneficii faciendarum, ubi jus reservationis papalis violaverint; nimirum disponendo de beneficiis vacantibus in mensibus papalibus, aut aliâs reservatis vel affectis, aut impediendo, quò minus provisiones & gratiæ papales factæ de dictis beneficiis effectum sortiantur.

5. Circa quas partes illud notandum cum Chok. hic. n. 20. quamlibet harum principalium partium fuisse olim regulam separatam. Estque illud inter utramque discrimen, quòd prima liget manus Ordinariorum, ideòque præjudicet & detrahat potestati ordinariæ Ordinariorum, subòque modo jus commune corrigat, & in tantum contineat odibilitatem aliquam, dum è contra respectu Clericorum pauperum & bene meritorum est favorabilis juxta dicta superius. Pars altera verò dictum ligamen moderetur, seu partim relaxet, proinde tanquam tota favorabilis, utpote juri communi innixa sit amplianda.

Questio 555. Quanam sit ratio, seu causa finalis hujus regulæ?

1. **R** Espondeo: præter ea, quæ supra hac de re dicta sunt de fine reservationum in communi, hujus regulæ in particulari rationem finalem sufficienter indicari, ex illis verbis proœmialibus regulæ: *cupiens S. D. N. pauperibus Clericis & personis bene meritis providere: præfationes enim hujusmodi optimè arguunt causam finalem dispositionis.* Lott. l. 2. q. 36. n. 3. Unde n. 26. & seq. rectè infert Lott. rationem motivam seu causam finalem hujus regu-

læ non esse favorem Curia, ut sentire videtur Zypæ: in Analit. tit. de institut. & Gl. in Extrav. executabilis. Eò quòd, licet in conferendis istiusmodi beneficiis habeatur ratio præsentia & degentia in Curia, ut Gonz. gl. 4. num. 14. præferaturque quandoque qui præsens est, & ubi plures præsentès sunt, ratione antiquioris præsentia & residentia in Curia, prout etiam servitii & familiaritatis ex quadam congruentia; non tamen hæc tangunt causam finalem regulæ, sed causam impulsivam tantum, ut ex eo patet, quòd nulli, neque in corpore juris, neque in regulis Cancell. pro obtinendis beneficiis qualitas hæc consideretur ad effectum bene merentia, cum semper, saltem ex intentione Papæ, provideantur Clerici pauperes & benemerentes, sed non semper degentes in Curia, dum frequenter quoque absentes, qui Curiam Rom. nunquam viderunt, provideantur de beneficiis ejusmodi reservatis, quòd minime contingeret, si gratiâ Curialium principaliter hæc regula emanasset. Sed neque benemerentiam istam, de qua hæc regula, prout condistinguitur à paupertate (quæ consistens in defectu patrimonii proprii & beneficii alterius, constituit aliâs primum ac potiorum gradum benemerentia, cum beneficia dicantur panes pauperum, ut Lott. n. 29. 30. & 59.) ex certo ministerio corporali in Papam vel ejus Curiam impenso, seu ex Curialitate præcisè, sed ex servitio hujusmodi, & principaliter ex morum honestate, literaturâ, & personæ sublimitate dimetendam esse, ait Lott. num. 5. 29. & 48. Idem ferè ait Chok. ad proem. hujus reg. n. 27.

2. Specialem verò causam, cur Pontifex Episcopis dictos 4. menses in primâ parte regulæ reliquerit, hanc assignat Chok. hic num. 8. Quòd cum per istiusmodi reservationes jus antiquum concessum Ordinariis quodammodò denuo avocabatur seu adimebatur (quamquam non censetur id auferri, quòd precario concessum erat, non aliter, ac si Episcopus potestatem conferendi beneficia suo Vicario tribuat; nihilominus ipsè, si voluerit, conferet, & istiusmodi facultatem datam Vicario poterit revocare, ut Rebuff. tit. de formâ Vicariatus. num. 89. apud Chok.) Pontifices, ne de se conquererentur Ordinariis, cum illis dividere voluerint dicto modo menses. Quòd verò illis solum 4. sibi vero servarint 8. nulla alia causa assignari potest magis adæquata, quam quia valde congruat, Papam, qui est Dominus & creator beneficiorum, & in his habet plenissimam potestatem, in hac distributione majorem partem obtinere juxta illud Aristotel. Eth. 8. C. ult. in divisione: plus capiunt ij, qui plus conferunt. Lott. l. 2. q. 37. num. 13. Chok. loc. citans Felin. c. dilecti, de major. & obed. Covar. in c. quamvis pactum. de pactis. in 6. p. 2. §. 2. n. 4.

Questio 556. Cum regula utatur verbis omnino universalibus dicendo: quæcumque beneficia, qualitercunque reservata, ubicunque existentia, ad cujuscunque qualemcunque provisionem spectantia: cum clausulis etiam derogatoriis derogatoriis, an ergo nulla ab hac reservatione excipiantur beneficia?

1. **R** Espondeo: dictis terminis generalibus non obstantibus excipi primò beneficia juris laicalis; hæc enim nullis reservationibus, et si generales sint, & clausæ in corpore juris, compre-

henduntur. Garc. p. 5. c. 1. num. 571. citans quamplurimos. Nec obstant verba regulæ præsentationem &c. quia non includunt præsentationem laicorum, sed clericorum Garc. *ibid.* n. 572. citans Paris. de *resign.* l. 2. q. 4. n. 37. Gonz. gl. 18. n. 4. Lamb. p. 1. l. 2. q. 6. & 7. Covar. Mand. &c. dummodò tamen jusp. laicale competat ex fundatione, dotatione, vel dotis augmento, vel etiam ex donatione facta ab habente illud ex histitulis; reliqui enim patronatus competentes ex præscriptione, consuetudine, privilegio (intellige mero) aut quocunque alio modo non profunt ad impediendam reservationem hujus regulæ. Chok. *hic gl.* 1. num. 5. Garc. *loc. cit.* num. 573. citans plures, & ita decisim dicens in *una segunt.* dimidia annat. 26. Nov. 1593. vide dicta superius, ubi de derogatione jusp. proceditque id ipsum, etiam si jusp. ex privilegio, vel præscriptione spectaret ad Duces, Marchiones, Comites, vel alios Principes, nisi fortè jura Regia seu Imperii obtineant. Garc. num. 575. citans Gonz. gl. 24. n. 159. &c. Tales quoque patronatus etiam ante Trid. per quod modo sublatis sunt, cecidisse sub reservationibus, ait Chok. *loc. cit.* Unde jam ad excludendam reservationem, docere oportet, quòd juspat. competat ex fundatione. Garc. n. 576. Si tamen allegaretur, & probaretur immemoriali temporis cursu & consuetudine, asserens sibi competere ex fundatione beneficium, non subiret hanc reservationem. Garc. num. 577. citans plures, & dicens, sic resolutum in *Pampilon. beneficij.* 22. Maj. 1557. Item dum jusp. habet quis alius ex præscriptione seu consuetudine, modò id absolute fuerit ex fundatione &c. Garc. num. 578. Sic resolutum dicens in *Auximana Jurisp.* 7. Feb. 1586. Idem est, dum veri patroni ex fundatione non sunt in possessione præsentandi, sed alteri ratione possessionis competit præsentatio, beneficium est immune à reservatione. Garc. num. 579. Sed neque beneficium cadit sub reservatione, dum jusp. ex privilegio est cum clausula: quòd hujusmodi patronatus sit ex vera & reali fundatione seu dotatione laicali, seu habeatur, ac si esset ex vera dotatione: facit enim hæc clausula, ut, licet hæc qualitas insit ex privilegio, debeat tamen regulari, prout regulantur ea, quæ verè ex fundatione vel dotatione competunt, nisi de mente Papæ contraria appareat. Garc. num. 580. citans Rot. in *Astoricen. Archidiaconatus.* 14. Martij. & 4. Maj. 1576. & Gonz. gl. 18. num. 91. Neque cadit sub reservatione, dum jusp. ex privilegio est ex causa onerosa augmenti dotis, de quo vide dicta aliàs.

2. Pari modo beneficia jusp. mixti, seu partim laicalis, partim Ecclesiastici eximuntur ab hac reservatione; in favorabilibus enim attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter clericum perdat suum privilegium. Chok. *loc. cit.* num. 3. (qui tamen addit, id intelligendum, quando laici in hoc jurep. habent majorem partem, vel saltem æqualem, scilicet, si Ecclesiastici majorem) Garc. n. 582. subdens num. 591. quòd sicut in beneficiis jusp. laici vel mixti non cadit reservatio expressa, ita nec tacita, quæ resultat ex appositione manus Papæ, citatque pro hoc Rotam in *una Firmana beneficij.* 13. Maj. 1596. E contra tamen certum sit, beneficia jusp. Ecclesiastici comprehendi in hac & aliis reservationibus, id tamen in Hispaniâ, præsertim in regnis Castella, imò beneficia jusp. Ecclesiastici indifferenter ad præsentationem patronorum provideri in partibus, in quocunque mense

vacaverint, videmus quotidie, ait Garc. *nu.* 577. & ex eo Chok. *hic gl.* 8. num. 3. An verò supposita hæc observantia & consuetudine ex ea defendi possit, id licere, non obstante hac reservatione, & aliis quasi usu non receptis aut abrogatis in beneficiis jusp. eò quòd lex usu non recepta non liget, merito dubitari, ait *ibid.* Garc. negat id ipsi expressè num. 558. dicens, non posse doctrinam de legibus regulis reservatoriis applicari; eò quòd licet fiant per modum legis, aliud tamen nihil reverà sint, quam avocationes beneficiorum per Papam ad se factæ, per quas Papa protestatur contra inferiores, ne ullo modo se intromittant in dispositionem beneficiorum per illas reservatorum, admittique illis omnino facultatem providendi de illis, velint nolint, recipiant nec ne, & cum decreto irritante, ex quo magis declaratur ejus voluntas, & tollitur observantia & consuetudo in contrarium. Nec refert, quòd in iis non fiat mentio & derogatio observantia & consuetudinis præsentia; quia illa nullus est considerationis, stante interpretatione per singulos pontifices renovantes regulam. Unde nec illa, stante decreto irritante, ut dictum supra, unquam potest induci. Adde, quòd Papa reservando generaliter derogat omnibus juribus, & statutis, & consuetudinibus.

3. Secundo excipiuntur beneficia pertinentia ad collationem Regum, aliorumque quorundam orbis Christiani Principum jus Imperii habentium, dum in regnis suis sunt plurimorum beneficiorum collatores. Eò ipso namque, quòd de Regibus & Principibus non fiat expressa mentio, non censentur comprehendi sub hujus reg. reservatione juxta *tex. i. fin. de off. delegat. c. ne reliqui. de privileg. in 6. præcepta* namque canonica relaxantur propter Regum & Principum auctoritatem. *c. Regum.* 24. q. 5. Chok. *hic gl.* 10. n. 7. & 8. citans Archid. Jo. And. *inc. 2. de præb. in 6.* qui loquuntur in fortiore omnium reservatione ratione vacationis apud Sedem. & Covar. *pract.* qq. c. 36. num. 4. Castrop. p. 22. §. 4. n. 10. Garc. num. 639. citans Gonz. gl. 24. num. 153.

4. Tertio eximuntur ab hac aliisque reservationibus generalibus beneficia manualia, seu ad nutum amovibilia, sive secularia ea sunt, sive regularia; Papa enim sibi reservando beneficiorum collationem, videtur id intelligere de collatione, quæ fit perpetuò. Chok. *hic gl.* 1. n. 15. Garc. *l. cit.* n. 510. citans Zerol. in *pr. p. 1. v. beneficia.* §. 3. Paris. de *resign. l. 11. q. 3. num. 82. & 85. &c.* proceditque id ipsum, etiam si tale beneficium vacaret per obitum; quavis enim manuale sit, verè tamen dicitur vacare per obitum. Chok. *loc. cit.* citans *gl. in clem. unicam. de suppl. negl. præl. & ibi Card. & Innoc.* Per hoc autem, quòd regula hæc exprimat regularia, hoc nomine comprehendere non intendit manualia, etsi beneficia regularia regulariter ex natura sua sint manualia; sed comprehendere regularia, dum hæc aliquando sunt perpetua. Garc. *nu.* 511. citans Mand. *ad reg.* 3. q. 10. & 11. Cassad. &c. Chok. *loc. cit.* citans Paris. de *resign. l. 11. q. 3. n. 82. & seq.* Hinc

5. Quartò excipiuntur beneficia regularia seu prælaturæ regulares Ordinum mendicantium, quia non sunt perpetua. Pirh. *de præb. num.* 354. Chok. *hic gl.* 3. num. 5. etsi de ceterò beneficia regularia (hoc est, quæ vi fundationis reguntur per regulares) perpetua hac regulâ comprehensa fuissent, etiam si de iis mentio expressa facta non fuisset, eò quòd beneficiorum nomine non minus veniant regulari

gularia, quam secularia. Excipi tamen etiam videntur regularia perpetua Ordinum militarium, dum sunt Prioratus, Præposituræ &c. ne in generali reservatione veniat, quod in speciali non comprehenditur, & ne lex generalis comprehendat casum specialem privilegiatum, & alibi exceptuatum; dum nimirum Prioratus & Præposituræ Ordinum militarium expressè excipiuntur à reservatione in reg. 3. cujus regulæ incontinenti dari correctionem, videtur inconueniens. Pirh. loc. cit. Gonz. gl. 8. num. 52. Garc. num. 513. qui etiam addit, nulla beneficia, etiam minora, dictorum Ordinum militarium videri sibi comprehendi sub hujus reg. reservatione, argumento regula 3. utpote ex qua videtur sufficienter colligi mens Papæ, nolentis reservare beneficia Ordinum militarium.

6. Quintò excipiuntur beneficia de mensa, quale dicitur, quod perpetuò est incorporatum mensæ Episcopi, aut capitulari vel abbatiæ, ita ut nunquam vacet; hæc enim regula loquitur tantum de beneficiis vacaturis. Pirh. loc. cit. Chok. hic. gl. 1. num. 16. hinc

7. Sextò excipiuntur in genere beneficia per viam subjectionis unita alteri beneficio tanquam principali pro augmento dotis seu patrimonii illius; talis enim beneficii subiecti, accessorii & dependentis ab illo, cui unitur, seu cui incorporatur, non datur neque vacatio, neque collatio. Chok. loc. cit. num. 17. citans Rebuff. in pr. cit. de unione, Staph. de lit. gratia. tit. de formis mandati. §. secunda forma. num. 2. Gomez. de Expectat. num. 117. Quin & excipiuntur beneficia sic unienda vigore gratiæ de uniendo, cum primum vacaverint per cesum vel decessum. Chok. loc. cit. num. 18. citans pro hoc Staphil. ubi ante. num. 3. 4. 5. Felin. in cap. nostra. de rescript. 27. Coroll. num. 23. Quòd si tamen beneficium taliter uniretur beneficio, in quod cadit reservatio, caderet quidem & ipsum sub reservatione, sed non tanquam beneficium de per se, quod non est, sed uti prædium alterius beneficii. Qualiter nequidem accessorie caderet sub reservatione, dum non alteri beneficio, sed alteri loco pio, veluti fabricæ, hospitali &c. uniretur seu incorporaretur. Chok. cit. num. 88. De ceterò, dum beneficium unitur alteri beneficio æquè principaliter, ita ut utriusque jura salva permaneant, licet ad invicem communicentur, ut si tuæ parochiales vel duæ dignitates uniantur, & una fiat ex duabus, cum tunc beneficium unitum nec nomen, nec titulum, nec effectum beneficii perdat, nulla est ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis unitis compositum, non comprehendatur sub reservatione hujus reg. Chok. loc. cit. Sic quoque beneficium manet obnoxium huic reservationi, ubi unio solum facta quò ad erectionem & gubernationem amborum, & non etiam, ut bona utriusque communicentur, ut dum idem est administrator bonorum utriusque Ecclesiæ, non ideo bona unius Ecclesiæ transeunt in dominium alterius Ecclesiæ. Chok. loc. cit. num. 19. citans Trid. sess. 21. c. 7. & c. si Episcopus, de off. Ordinarij. in 6.

8. Septimò excipiuntur Canonicatus doctores & magistrales Ecclesiarum Cathed. regni Castellæ, & Legionis, qui per concursum & electionem Capituli providentur juxta constit. Sixti IV. & Leon. X. in quibus Constitutionibus cavetur, ne sub ulla reservatione, etiam per regulas Cancell. hi Canonicatus provideantur; sicutque hæc Bullæ per modum statuti & per viam legis quod ipsum Garc. ait, esse præcipuum & solidum hujus rei fundamen-

tum) unde etiam si hæc regula sit cum causulis derogatoriis cujuscunque indulti, non censetur per illam derogatum hisce Bullis; siquidem per ista verba solum derogatur quibuscunque indultis & privilegiis, quæ verè talia sunt, non verò quæ per modum legis & statuti conceduntur. Castrop. loc. cit. p. 22. §. 2. per. tot. & specialiter n. 63.

9. Octavò excipiuntur beneficia existentia in Ecclesia non numerata seu receptiva (qualis ea dicitur, ubi non adest certus numerus Canonicorum, seu aliorum beneficiatorum, sed juxta quantitatem fructuum præbendæ decrefcunt vel augentur) eò quòd hæc regulà non reserventur beneficia quælibet, sed tantum beneficia vacatura; dicta autem beneficia morte beneficiati non vacant, sed extinguuntur & supprimuntur, quò ad usque per electionem Canonicorum, vel aliorum, quorum interest, rursus eriguntur. c. delicto. 25. de præb. ubi dicitur: licet in Ecclesia, ubi non est certus numerus præbendarum, nulla etiam earum vacante, in canonicum quis possit assumi, cum intelligatur ad jus quoddam eligi, quod sic electorum consensu de novo creatur, & cum electo in canonicum nascitur, & definit esse cum defuncto &c. Unde etiam, ut Castrop. loc. cit. contra Paris. quem citat de rescript. l. 2. q. 13. num. 1. & 2. dicta beneficia impetrari, resignari, permutari (nisi fortè extraordinarie, Papæ sciente & consentiente) nequeunt: citat pro hoc Castrop. Barb. de potest. Episcopi. p. 3. alleg. 57. n. 178. Gonz. gl. 9. §. 3. num. 9. Garc. n. 550.

10. Denique excepta quoque videntur beneficia spectantia ad Collatorem, cuius conferendi ea concessum ex privilegio seu indulto aliquo prolimitato solum tempore, puta, ad 4. annos plus minus, ut Chok. ibid. Castrop. loc. cit. §. 3. n. 8. citans Gonz. Barb. Garc. qui tamen posterior potius contrarium astruit, dum p. 5. c. 1. num. 619. inquit, sibi non placere istam exceptionem.

Questio 557. Specialiter circa quadam alia beneficia, de quibus magis dubium esse poterat, num eximantur ab hac reservatione, puta, de noviter erectis, de debitis conferri certo generi personarum, seu patrimonialibus; de monocularibus, de dignitatibus majoribus & minoribus, de beneficiis reservatis, de vacantibus de facto, & de vacantibus de jure. &c.

Respondeo primò: beneficium noviter erectum post hujus regulæ promulgationem primò vacans cadit sub reservatione illius; eò quòd reservatio hæc inducta per modum legis, & lex semper loquatur, verbaque hujus regulæ sint amplissima, ut hinc esse non possit in consideratione nova, seu recens creatio. Chok. hic. gl. 4. num. 9. Castrop. loc. cit. n. 9. Garc. cit. p. 5. c. 1. n. 519. citans Gonz. gl. 9. §. 5. & plures alios. Quin etiam dum fundator constituit, ut collatio beneficii, in quocunque demum mensè vacet, spectare debeat ad Ordinarium, beneficia taliter fundata nihilominus cadere sub reservatione mensium Apostolicorum, facta tam per reg. Cancell. quam Concordata Germ. tradit & fuse probat Nicolart. ad Concord. Germ. tit. 1. dub. 4. §. 5. de quo vide dicenda infra, ubi quæ reserventur Papæ vi Concord. Germ. Contrarium autem, quod tenuit Rota decis. 32. n. 7. de præb. in antiq. & Simonet. de reserv. q. 12. intelligendum de reservationibus specialibus, dum nimirum gratia seu reservatio fit ad favorem certæ personæ de beneficio vacaturo; hæc enim gratia se non